

• door Philip Nunn

VERANDERT JULLIE GEMEENTE?

Nee, gelukkig niet

Sommige oprechte en trouwe gelovigen beweren dat de plaatselijke gemeente niet veranderen moet, omdat Gods woord ook niet verandert. Men gaat hierbij uit van de veronderstelling dat op enig moment in het verleden het inzicht in de Schrift volledig was en er geen fouten werden gemaakt in de toepassingen van de Schrift. Verder gaat men er van uit dat een bepaalde groep lieddichters en musici in het verleden alles heeft verwoord wat we nodig hebben en dat we geen behoefte hebben aan nieuwe liederen. Men neemt aan dat bepaalde gebruiken die bij een vroegere cultuur pasten (mode, kleuren, muzikale stijl, taalgebruik en de tijden van samenkomsten) voor alle tijden zijn. Ze geloven dat hún gemeente het ooit juist heeft gezien en dat het hun taak is om het zo te houden. Veranderingen worden met achterdocht bekeken omdat ze de deur openzetten voor afwijkingen.

Ja, gelukkig wel

Andere oprechte en trouwe gelovigen beweren dat een normale, gezonde gemeente voortdurend moet veranderen, omdat zij proberen Gods woord steeds beter te begrijpen en proberen het onveranderlijke woord van God gestalte te geven in een veranderende wereld. Ze geven uitdrukking aan hedendaags geloof in gangbare taal en op een manier die betekenis heeft in onze cultuur. Maar er zijn gevaren. Sommigen nemen bijvoorbeeld aan dat alle moderne bijbelvertalingen betrouwbaar zijn, alleen maar omdat ze makkelijk leesbaar zijn. Anderen nemen aan dat ieder lied waarin we zingen 'Jezus, ik hou van u', ook in de samenkomsten gezongen moet worden. We moeten ons echter bedenken dat niet alle verandering ook verbetering is. Iedere cultuuromslag heeft niet alleen positieve maar ook negatieve aspecten. Zo werkt een sterke nadruk op gevoel en beleving oppervlakkigheid in de hand.

De bakkerij, een metafoor

Lang geleden was er een groep ontevreden bakkers die zich losmaakte van het bakkersgilde. Een van hun bezwaren was dat de gebruikte recepten te beperkt waren en te weinig voeding bevatten. Binnen het gilde was het niet mogelijk recepten aan te passen omdat alles centraal was geregeld. Deze uitgetreden groep bakkers vormde een nieuwe gemeenschap die snel bekend werd als de Naamloze Bakkers. Omdat ze geen vergunningen nodig hadden verspreidden zij zich razend snel over heel de wereld. Ze maakten gezond en smakelijk brood en hun klanten waren doorgaans tevreden. Snel daarna

veranderde hun open houding echter en in hun ogen was iedere bakker die niet tot de Naamlozen behoorde, eigenlijk helemaal geen bakker, maar slechts een 'winkel'. Het wekt dus geen verbazing dat hun kinderen en klanten begonnen te denken dat er helemaal geen andere bakkers bestónden! De Naamloze Bakkers bakten hun vertrouwde goede recepten die ze van hun oprichters hadden geërfd en moedigden al hun klanten aan om vooral gezond te blijven, alleen dát te eten wat goed voor hen was en dus alleen bij hén brood te kopen. Dat deden ze steeds, behalve als ze ergens op vakantie waren. Dan waren ze nogal eens genoodzaakt bij een gewone 'winkel' brood te halen.

Maar de tijd kwam dat de Heer ingreep: Hij vernederde hun harten en opende van velen de ogen. Zij waren blij toen ze opmerkten dat ze niet alleen waren, en dat er nog veel meer bakkerijen in de stad waren! Vol enthousiasme holden ze van de ene naar de andere bakkerij om nieuwe soorten brood te kopen en te eten. Het was natuurlijk best opwindend om de vrijheid te ervaren om alle nieuwe soorten brood, taart en koek te ontdekken, wat een keus! Veel mensen namen aan dat alle producten die 'Bijbel' als ingrediënt hadden wel goed en gezond moesten zijn. Ze deden gewoon in hun mandje wat er in de uitverkoop was, of waar het meest voor werd geadverteerd, of gewoon wat de meeste anderen ook kochten. Soms moest je wel eens toegeven dat een aankoop vooral was gebaseerd op nieuwigheid, de kleur en de geur en dat er niet meer zo erg werd gelet op wat er in zat. Door deze snelle veranderingen raakten veel Naamloze Bakkers in een identiteitscrisis. Vroeger hadden ze een soort monopolie op brood, maar nu kregen ze plots met concurrentie te maken, met keuze en een vrije marktwerking. Wat moesten ze nu doen?

Elke bakker kon uit een aantal opties kiezen:

1. Niet veranderen! Negeer die nieuwe recepten gewoon. Naamloze bakkers die veranderen moet je vermijden, dat worden 'gewone' winkels.
2. Sluiten! Aangezien er al zoveel bakkers in de stad zijn is er geen reden meer om door te gaan met onze bakkerij. De klanten zullen op zoek moeten naar een andere bakker.
3. Volg de markt! Wat kopen de meeste mensen vandaag? Waarom hebben de andere bakkers succes? Zet je oude recepten aan de kant en vervang ze met de hardlopers.
4. Ontwikkel en groei! Wees selectief; benoem wat goed is in je bestaande recepten, neem afstand van de ongebruikelijke of ongezonde recepten en ontdek de goede, nieuwe recepten.

Natuurlijk, als er bakkers zijn die koekjes verkopen met stukjes glas erin moet je je klanten waarschuwen. Gevaarlijke ontwikkelingen moeten aan de kaak worden gesteld en verworpen (Gal. 2:11-16). Als de Heer je duidelijk maakt dat het tijd wordt dat de plaatselijke gemeente moet sluiten of samengaan met een andere, is er moed en gehoorzaamheid nodig. Brood dat geliefd is, is niet perse gezond. Misschien moet je jezelf de volgende vragen stellen: Hebben wij leringen en gebruiken van onze voorgangers overgenomen die schriftuurlijk zijn en de moeite waard om te bewaren? Moeten wij de smaak, de vorm of de oventemperatuur van ons brood aanpassen? Als je tenminste één recept hebt dat verder in de omgeving niet of nauwelijks verkrijgbaar is, is optie 4 (zie boven) misschien wel de beste (Matt 13:52)! Strategie nr. 4 past bij bakkers die enerzijds waarderen wat de Heer hen in het verleden heeft gegeven, maar die anderzijds vastberaden zijn om meer te willen leren en ontwikkelen. Zulke bakkerijen bieden goed brood aan, maar bewaren ook hun eigen identiteit.

Anders zijn is niet altijd in

Op dit moment is er in de maatschappij juist een trend om verschillen te vermijden. Jaren geleden kon je van een afstand het verschil zien tussen een Volvo, Citroën of Ford. Als je nu het verschil wilt zien moet je toch beter kijken. Ook denken we veel minder in begrippen als Engels, Duits of Frans, maar veelmeer als Europees. Het is politiek 'niet correct' om verschil te maken naar ras of geslacht. Zelfs religies die wezenlijk verschillen verliezen hun kenmerken als ze worden samengevoegd in 'geloofsgemeenschappen'. Ze hebben het geloof gemeenschappelijk, maar wát ze geloven doet er niet toe. Ook onder evangeliekale kerken bestaat de trend om verschillen te elimineren. Muziek, massa media, de zgn. 'para-church' bedieningen, populaire sprekers en schrijvers overschrijden barrières en bewerken homogeniteit in theologie en in praktijk. Het is goed voor de Gemeente om een aantal verschillen te overbruggen, maar is het daarom ook meteen altijd goed? Arrogante, sektarische en dode gemeenschappen benadrukken dat het noodzakelijk is dat zij anders zijn dan anderen, maar moet dat op deze manier? Moet verschillend-zijn altijd gepaard gaan met arrogantie, sektarisme of gebrek aan geestelijk leven? Kan het handhaven van een aantal verschillen niet een positieve uitwerking hebben, of zelfs noodzakelijk zijn?

Veel christelijke gemeenschappen hebben goede dingen geërfd. Sommige van deze dingen zijn schriftuurlijk, maar niet populair in onze cultuur. Ze onderscheiden zich van andere gemeenschappen door aan deze erfenis vast te houden. Als het verschil gemaakt kan worden zonder arrogantie, zonder een sekte te worden vanwege dit ene verschilpunt, is dat een goed voorbeeld voor anderen en

kan het door de Heer gebruikt worden om het Lichaam van Christus te verrijken. Om een voorbeeld te noemen: Puriteinen en Quakers hebben een sterke voorliefde voor gezamenlijke aanbidding en meditatie. In tegenstelling tot veel evangelische gemeenten zijn zij niet bang om de Heer in stilte te ontmoeten. Zoals zij aan dat onderscheidend element vasthouden zijn ze een voorbeeld voor ons. De Moravische broeders hebben van hun vaders een onbaatzuchtige, opofferende, bijna suïcidale ijver in het evangelie geërfd. Sommige van hun pioniers hebben zich zelf als slaven verkocht op de schepen van handelaars en hebben vervolgens tot hun dood toe onder de slaven geleefd en gewerkt. Die ijver moeten ze vasthouden en niet inruilen voor onze vakantie-stijl en sociaal-geïnspireerde zendingsprojecten. Als zij op een nederige en open manier hun identiteit kunnen bewaren, kunnen ze ons allen inspireren. Dat hebben we nodig!

Drie receptenbussen

Er zijn op de wereld veel vergaderingen met een achtergrond in de broederbeweging. Dat is de context van waaruit ik schrijf. Natuurlijk kunnen we veel leren van andere christelijke gemeenschappen, maar hebben we ook dingen geërfd die ons onderscheiden en die we willen vasthouden? Zo ja, wat dan? Je zou met elkaar de volgende oefening kunnen doen. Maak drie bussen en doe in die drie bussen de verschillende soorten recepten:

Bus A: onze goede, Bijbelse recepten;

Bus B: onze excentrieke en niet zo bruikbare recepten;

Bus C: goede Bijbelse recepten die we van anderen kunnen leren.

Laat alle deelnemers hun suggesties in de drie bussen doen, vergeet vooral niet de ouderen mee te laten doen. Zij vormen de levende verbinding met het verleden. De bespreking die hierop volgt kan heel leerzaam zijn.

In Bus C verzamel je alle suggesties voor verbetering. Afhankelijk van de gaven en de ervaring kan een groep gelovigen een voorbeeld worden voor alle gelovigen (1Thess 1:7). We kunnen leren van andere kerken; we worden immers opgeroepen om alle dingen te beproeven en het goede te bewaren (1Thess 5:21). Zo kunnen we zwakke punten verbeteren, bijvoorbeeld: leren hoe we in pastorale zorg beter voor de kudde kunnen zorgen, of hoe we anderen vanuit een demonische

verslaving of invloed naar de vrijheid kunnen leiden, of hoe we de verlorenen in de wereld beter kunnen bereiken.

In **Bus B** zitten een aantal (vooral) cultureel bepaalde zaken. Door hier aan vast te houden wordt veelal het vuur van de Heilige Geest in een gemeente langzaam gedoofd (1Thess.5:19). Bijvoorbeeld door één bepaalde Bijbelvertaling of liedboek voor te schrijven. Of door ongeschreven regels over kleding en spraakgebruik te hanteren. Men vergeet dat een overgenomen gebruik een belemmering voor het werk van God kan zijn in een andere tijd of cultuur. Regels, door mensen gemaakt, hoe nobel ze ook bedoeld ze ook zijn, worden tot een juk op de nek van gelovigen. Als Jacobus reageert (Hand.15:10,19) op de menselijke neiging om aan de Schrift tóe te voegen en dingen gecompliceerd te maken, zegt hij: 'Daarom ben ik van oordeel, dat men hen die zich uit de volken tot God bekeren, niet in moeilijkheden moet brengen'. **Bus A** bevat gelukkig ook nog een aantal recepten! Veel van die goede recepten heb je gemeen met andere kerken in je omgeving, zoals evangelieprediking, gezamenlijke aanbidding en verkondiging van Gods woord. Sommige zijn gewoon nuttige recepten die de gemeente helpen op een ordelijke manier te functioneren (1Kor. 14:40), zoals stoelopstelling en tijdschema. Maar misschien ontdek je ook een aantal recepten in deze bus die Bijbels zijn, maar die door andere gemeenten níet zo worden gebruikt in jouw omgeving. Die moet je onderstrepen. Dat zijn de recepten die jouw gemeente onderscheiden van andere gemeenten en die bepalend zijn voor jouw identiteit.

Ken je identiteit

Afhankelijk van hoe andere gemeenten in jouw omgeving er uit zien, zouden de volgende zaken deel uit kunnen maken van jouw identiteit: Sola Scriptura, de Bijbel en de Bijbel alleen heeft het laatste gezag. Tradities kunnen wel nut hebben, maar geen gezag. In de uitleg van de Bijbel wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen Israël en de Gemeente. Er is geen verschil tussen een geestelijke stand en de gewone gemeenteleden. Elke gelovige kan de Heer aanbidden en dienen al naar gelang zijn of haar gave, ervaring en geestelijke gesteldheid. Leiderschap in de gemeente wordt verzorgd door een groep van ervaren en gerijpte broeders, die gewoonlijk als oudsten worden aangeduid. Elke ware gelovige wordt erkend als een broeder of zuster in de Heer. In de woord- en evangelieverkondiging staat Christus centraal en Zijn werk is de enige grondslag voor eeuwige behoudenis. De avondmaalviering vindt normaal gesproken wekelijks plaats en neemt een centrale plaats in.

Nieuwe kenmerken van je identiteit

Als andere gemeenten in jouw omgeving bestaansrecht hebben door een nieuwe hype, of wanneer zij Bijbelse beginselen verwerpen, kan je gemeente zich hierin opnieuw onderscheiden. Tot voor enkele decennia werd bijvoorbeeld in de meeste gemeenten een rolverschil tussen mannen en vrouwen in de gemeente en in het gezin gehanteerd. Nu is dit voor sommige vergaderingen echter een onderscheidend kenmerk vergeleken met andere gemeenten. Of een meer recent voorbeeld: het benoemen van praktiserende homoseksualiteit als zonde wordt ook in toenemende mate een onderscheidend kenmerk. Zo zie je dus dat de kenmerken van je identiteit in de loop van de tijd veranderen.

De voor- en nadelen van een sterke identiteit

Aan het onderscheiden van je identiteit zijn verscheidene gevaren verbonden. Men krijgt misschien een ongezond gevoel voor eigenwaarde, waardoor een sfeer ontstaat van arrogantie in plaats van dankbaarheid. En het kan (opnieuw) een belemmering vormen om van anderen te leren. Misschien geven we sommige van onze kenmerken zelfs een waardeoordeel dat boven de Schrift uitgaat. Dan raakt men er door geïsoleerd in plaats van dat men er anderen mee dient, bemoedigt en tot zegen is. Maar hoewel er gevaren zijn aan een sterke identiteit, biedt het ook vele voordelen. Het is een stimulans voor de leer en de praktijk om een balans op te maken van de goede en schriftuurlijke dingen die je geërfd hebt. Juist deze dingen zul je bewust willen overdragen op de volgende generatie. Verder geeft een duidelijk herkenbare identiteit ook een basis om te netwerken met vergelijkbare gemeenten en zo elkaar te bemoedigen. Men kan Bijbelse beginselen bevorderen die tot zegen zijn voor het hele Lichaam van Christus door krachten te verenigen, zonder in sektarisme of exclusivisme te vervallen.

Conclusie

Geen enkele christelijke gemeente is feilloos in leer en praktijk, nu niet en vroeger ook niet. Volmaakt is het pas boven! Maar tot die tijd moeten wij samen de Heer leren volgen, ons onderwerpen aan de Schrift, zorg dragen voor de schapen en voor het verlorene. Zonder verandering geen verbetering! Door veranderingen kan men dingen binnenlaten of wegdoen. Geve de Heer ons *wijsheid* om te bepalen wat naar binnen en wat naar buiten moet, en vervolgens ook de moed om het te doen! Alle levende organismen ondergaan groei en vernieuwing. Jouw gemeente is geen uitzondering!